

En aquest report, l' Institut de Drets Humans d'Andorra vol destacar, analitzar i assenyalar quins son aquells aspectes dels drets fonamentals, drets tots ells enunciats en la nostra pròpia constitució i que avui encara s'han de desenvolupar mitjançant la normativa escaient que els hauria d'emparar i regular; Per això i, en primer lloc hem fet un repàs del funcionament dels diferents organismes que estan directament e indirectament implicats, com son:

EI Poder Judicial.
Els Serveis de l'Ordre.
EI Centre penitenciari

Després s'analitza els diferents temes socials i laborals que durant aquest any han sortit a la llum pública com a fets que anaven en contra dels drets fonamentals. Finalment es farà esment als diferents acords, convenis, protocols d'actuació, etc que fan referència a la defensa dels drets humans tant a nivell Europeu com a nivell Mundial i que encara no s'han ratificat per part del nostre país.

Per acabar, amb aquesta primera anàlisi s'intenta evidenciar quin és en definitiva el respecte efectiu dels drets de l'home a Andorra.

EI Poder Judicial

Organització de la Justícia a Andorra Consell Superior

- 1.- President Elegit pel Síndic General
- 2.-1 membre elegit pel Cap de Govern
- 3.-1 membre elegit pel Copríncep Francès
- 4.-1 membre elegit pel Copríncep Episcopal
- 5.-1 membre elegit pel col·lectiu de la justícia

Algunes de les persones qüestionades al respecte de l'elecció dels membres del Consell Superior es preguntaven sobre la pretesa independència del Poder Judicial. Pel que fa als recursos econòmics la Justícia es el germà pobre del tres poders del Estat essent tan sols el 3% del pressupost general el que se li dedica. De manera general els Governos que fins ara hi ha hagut han donat més prioritats a tenir noves infraestructures que a millorar el que ja existeix i es pot pensar que l'administració de justícia és un clar exemple d'aquest fet. Tenint en compte que tota administració de justícia es fixa com a fites assumibles: La igualtat, la celeritat i l'equitat, és necessari donar tots els mitjans per aconseguir-ho i en aquest sentit s'hauria de:

1r- Gaudir del manteniment d'un cos de jutges que perdurés més enllà dels 6 anys i aconseguir que la carrera judicial dins del cos fos una realitat; el batlle hauria de tenir una estabilitat en la seva feina i una previsió de futur per tal que dins de l'administració de justícia poguéssim trobar professionals amb una experiència en el càrrec més enllà dels 15 anys I amb una millor especialització

2n- Augmentar els efectius humans; Des de la constitució de 1993 s'han incrementat el nombre de sentències i en canvi la quantitat de personal contractat no ha seguit la mateixa proporció. A títol d'exemple direm que en el cas de baixa per maternitat d'una batlle no es contempla la substitució de la mateixa.

D'altra banda l'entrada en vigor del nou codi penal ha fet que una bona part dels delictes qualificats de majors passessin a ser menors i per tant responsabilitat de la batllia i no del tribunal de corts com era abans, això ha significat més increment de la feina pels jutjats de primera instància (Batllia) que ja de per se estan molt carregats, donant pas una lentitud considerable per la saturació que aquest

increment suposa. Sovint la càmera legislativa fa la seva feina sense tenir en compte l'impacte que pot tenir l'aplicació de la norma i el cas del codi penal es un clar exemple en el que el canvi no ha estat acompanyat de l'augment de mitjans, de manera que de tenir 500 casos a l'any s'ha passat a 1500, i es la batllia que fa el filtre, augmentant així el retard en la feina.

3r- Poder dur a terme l'execució de totes les sentències: avui però les execucions que impliquin per exemple la incautació d'un vehicle o bé mobiliari, no es poden dur a terme per manca d'espai on tenir dipositats els bens, creant així implícitament una inseguretat

4t- Gaudir de locals en millors condicions, més i més amplis

EI Servei de l'ordre: La Policia

Actualment el cos de policia està format per unes 300 persones distribuïdes en 4 àrees organitzatives, dirigides per 1 comissari de policia i distribuïdes en diferents unitats grups o departaments:

- policia judicial
- suport policial (informàtica, formació etc)
- seguretat pública i proximitat
- trànsit i fronteres
- Una Direcció

EI cos està regit per la llei qualificada del cos de policia que data de 2004 EI paper de la policia en una societat democràtica és essencial per defensar l'ordre públic i preservar els drets de la població i en cooperació amb la justícia han de ser els principals defensors dels drets de l'home. Es en aquest sentit que la formació continuada dels agents en matèria de drets humans és importantíssima. Fent referència a l'informe que el Consell d'Europa va elaborar al 2004 i que govern va fer públic al 2006: Cal dotar-se de tots els mitjans per tal que comportaments abusius, encara que només siguin en una minoria dels agents no es puguin donar i en el cas contrari rebre la sanció pertinent i exemplar per tal de no convertir-se en un comportament usual. Així com que sigui un organisme independent el que dugui a terme la investigació ràpida i eficaç en casos en que s'hagin infringit maltractaments.

Des de l'IDHA es proposa per a dur a terme:

-la formació continuada dels agents policials en matèria de drets humans.

-esdevenir l'organisme independent que pugui portar a terme la investigació en casos, esperem, que siguin esporàdics, on s'hagin denunciat maltractaments.

L'IDHA també s'adhereix a la demanda reiterada del col·legi d'advocats pel que respecta a l'accés a un advocat des del mateix moment de la detenció així com gaudir d'un codi que determini com s'han de fer els interrogatoris.

EI Centre Penitenciari

De la visita efectuada que es va dur a terme, val a dir que les autoritats competents en tot moment van estar a la nostra disposició per poder visitar el Centre Penitenciari en la seva totalitat així com la possibilitat de poder parlar amb els presos ..

De la totalitat de la visita volem destacar avui un aspecte primordial que s'haurien de modificar:

La manca d'un centre de detenció de menors, això vol dir un espai on es puguin reconduir els menors de les seves conductes delictives i després d'haver complert la pena ésser aptes per reintegrar-se a la societat. Un espai diferent i separat de la reclusió dels adults sense cel·les amb barrots on el menor pugui dur a terme tasques, treballs i estudis amb personal qualificat que pugui seguir la seva evolució, (psicòlegs, mestres especialitzats, metges, etc.).

Elisa Muxella
Novembre 2006

En el primer any de funcionament de l' Institut, i pel que fa a qüestions relatives a possibles vulneracions de drets humans al nostre país, dos son els temes que han estat objecte de debat, tant a nivell general com de la pròpia secció de Salut i Drets humans: el problema de les revisions mèdiques d'immigració i el de la donació de sang.

Revisions mèdiques i immigració

En aquest tema, s'ha constatat que totes les nacions controlen d'una o altra manera la immigració, per tal de controlar-ne els fluxos, i que ho fan de molt diverses maneres, obeint a diferents motivacions. Es una qüestió que genera debat arreu, pel fet de la contraposició entre els drets a la lliure circulació de persones i el del control del volum de població, i que no ha estat resolta a nivell general. Vegi's el que succeeix al nostre entorn geogràfic.

En el cas concret d'Andorra, sembla que el motiu darrer dels controls establerts actualment és no sobrecarregar el nostre país amb persones que seran, en principi amb raonable presumpció, motiu de despesa sanitària social important i desestabilitzadora del sistema de pagament (CASS i Govern). En l'estat actual de la qüestió, tres son els elements rellevants que necessiten una correcció urgent:

- 1.- L'administració no especifica prou clarament els motius de les limitacions a la immigració i no els argumenta.

- 2.- El reglament deixa molt marge a la subjectivitat.

- 3.- El que de tot punt és injustificable, és que tots els tràmits d'immigració dels que estem parlant es duguin a terme un cop la persona implicada està ja, de facto, instal·lada a Andorra. Això genera problemes familiars i personals importants, i és una font de vulneracions de drets humans inqüestionable. **Per intentar resoldre aquest tema proposem:**

- 1.- *Que la administració exposi clarament les motius als límits que es posen a la immigració, de manera argumentada.*

- 2.- *Que es faci evolucionar urgentment la reglamentació, establint criteris que continguin un màxim d'objectivitat i mirin d'evitar la possibilitat d'arbitrarietats.*

- 3.- *Que s'estableixi clarament la obligatorietat de complir tots els tràmits relatius a l'estat de salut del potencial immigrant abans de venir a Andorra, en el seu lloc d'origen, de manera que s'eviti desplaçaments i assentament que es vegin revocats posteriorment. Molts països ho fan així, i és perfectament realitzable.*

Donació de sang

Aquest és un tema que genera problemes, de fa temps, per l' impediment de donar sang si la persona es manifesta homosexual.

De bon principi cal especificar que el debat està esbiaixat perquè es parla del "dret humà a donar sang". En opinió de l' institut, donar sang no és pròpiament un dret humà. Ho és rebre sang si es necessita. I un primer dret vulnerat, però a distància en la cadena de donació, és que si restringim innecessàriament les donacions restringim les recepcions i perjudiquem a algú. Però el que realment és inacceptable és identificar la tendència sexual amb pràctica de risc. El que és un risc és la promiscuïtat i, sobretot, la manca de protecció mitjançant preservatius. I això es dona a homes, heteros i bisexuals. I, al marge de que científicament és un raonament inacceptable, aquí sí que es produeix l'autèntica vulneració del dret humà a la dignitat, que consisteix en dir que un no heterosexual és, per definició, un individu amb conductes de risc, amb tot el que això pressuposa.

Per tant, i pel que fa a aquest tema, la nostra proposta és:

Que el Govern deixi de persistir en aquesta via i, llevat de que porti arguments irrefutables al debat, reculli sang dels donants amb criteris que assoleixin simultàniament tres objectius:

1.- No rebutjar donants de manera arbitrària.

2.- Ser més respectuós amb els coneixements científics actuals pel que fa a criteris de risc de transmissió d'infeccions per via sanguínia.

3.- Respectar el dret a la dignitat, sigui quina sigui la tendència sexual de cadascú.

*Josep Vilanova
Novembre 2006*

Aquests dies, amb motiu del dia internacional contra la violència envers les dones, esperem sigui motiu per sensibilitzar la societat i conscienciar als qui veritablement tenen els recursos per a posar-hi remei. Des del protocol d'actuació de l'any 2001 i malgrat reiterades afirmacions de la seva actualització no s'ha produït cap canvi al respecte. Entre altres hi ha una demanda que s'ha fet en moltes ocasions des del grup de dones per la reflexió i l'acció que es refereix a posar a disposició de les dones maltractades un número de telèfon gratuït de tres xifres. Des del Ministeri de Salut, Benestar social i Família s'anuncia la posada en funcionament, a partir del 25 de novembre, un número, no de tres xifres sinó de vuit, ofereix informació, orientació i assessorament sobre els recursos existents. Imaginem la dificultat que pot representar marcar tantes xifres en un moment de crisi. De tota manera la iniciativa està al carrer i ja és un bon inici. Aquest servei, creiem que és del tot urgent i necessari ja que en el darrer any hi ha hagut un increment del 54% de denúncies i fins ara no tenien mesures ni sortides adients. Fins ara, les víctimes es trobaven amb el primer i únic funcionari de l'ordre que intentava saber, a base d'evidències físiques, fins a on arribava l'agressió. És evident que no podíem admetre que s'estava atenent aquesta problemàtica de forma íntegra. No es tracta d'aplicar mesures de càstig un cop ja ha passat el mal tràngol, sinó d'evitar aquest tipus d'accions, ja que invertir en mesures preventives i en assessorament educatiu -pels ciutadans- i psicològic -per les víctimes- és invertir en civisme i millorar la situació a llarg termini, a part de possibilitar la reinserció a la societat de la víctima amb certa normalitat i estabilitat psíquica i emocional.

Per això des de l'IDHA demanem, en primer lloc, protecció física, psicològica i jurídica amb l'ajuda de professionals formats que tinguin capacitat organitzativa per a coordinar-se. En segon lloc demanem ajudes amb la rapidesa suficient per a que la víctima no se senti més sola, aterrida i amb dependència econòmica del maltractador.

Des de l'IDHA esperem que això sigui una iniciativa que pugui tenir resultats a efectes reals i en breus terminis, sobretot al tractar-se, com tants d'altres assumptes pendents, del sumari d'un cas que no veurà mai la seva resolució. Això, ben entès, quan el problema ja existeix però el que seria

realment eficaç és començar la educació fonamentada en el respecte des de casa i les escoles, induint a que aquest sigui la base de la convivència sense distinció de gènere.

Esther S. Xargayó
Novembre 2006

Consideracions generals

Les llibertats d'expressió, de comunicació i d'informació, drets humans fonamentals, són proclamades per l'article 12 de la Constitució del Principat d'Andorra. El seu exercici es desenvolupa sense traves explícites per part dels poders públics, si bé en la pràctica quotidiana es veu restringit per importants limitacions de tipus estructural que limiten o impedeixen en molts casos la generació de la informació i la seva lliure circulació pel que fa a temes d'interès públic. En aquest sentit, destaquen els condicionants següents:

1. L'opacitat del sistema econòmic andorrà fa impossible conèixer dades essencials dels agents econòmics, especialment de les grans societats privades, com són les relacions reals de propietat i de poder dins de les empreses, els comptes de resultats, les condicions laborals i les polítiques de contractació i llicenciamment de personal.

2. El zel desmesurat de la classe política, especialment de la que deté el poder executiu en les diferents institucions (Govern i Comuns), i també de l'alt funcionariat de l'Administració general i de l'Administració de justícia, impedeix que puguin arribar al públic informacions degudes, que sovint són sostretes als professionals de la informació en aplicar-se una política de donar el mínim possible d'informació sobre qualsevol tema.

3. La política de personal de les empreses periodístiques, basada en la despesa mínima en recursos humans i la proletarització dels periodistes, impedeix l'existència d'un periodisme d'investigació, que podria conjurar en alguna mesura la situació exposada en els dos punts anteriors, i en lloc d'això fomenta el periodisme de roda de premsa i d'entrevista telefònica exercit per professionals generalment amb poca experiència i en molts casos desconixedors d'aspectes bàsics de la realitat del país i dels condicionants profunds dels arguments informatius.

4. L'autocensura del sector de la comunicació pel que fa a possibles informacions que podrien resultar molestes per a les entitats bancàries i les grans empreses que constitueixen la part principal de la seva cartera publicitària contribueix també a sostreure al públic aquest tipus d'informacions.

5. La inexistència d'un col·legi i/o una associació professional o un sindicat de periodistes impedeix que aquests professionals puguin fer sentir corporativament la seva veu davant de les empreses i dels poders públics i els deixa impotents i indefensos davant les condicions estructurals, professionals i laborals que condicionen la qualitat del seu treball.

6. La por de represàlies per part de funcionaris de base, d'agents econòmics de la petita i mitjana empresa i en general dels agents socials, inclosos els treballadors, en un context general en què el respecte als drets fonamentals presenta grans llacunes i en què algunes persones, especialment residents estrangers, podrien trobar-se en la indefensió, és també un element que frena la generació d'informació, sobretot en temes "sensibles" o conflictius, siguin de tipus polític, econòmic o social.

Episodis

Durant els últims mesos s'han donat quatre episodis que afecten, de maneres diferents, les llibertats d'expressió, de comunicació i d'informació dins de la societat andorrana:

- 1) el cas de les contrasenyes del domini de correu electrònic "andorra.ad";
- 2) el cas de la querella d'Enric Castellet contra Noemí Rodríguez i Gualbert Osorio;
- 3) el cas del trasllat a la Fiscalia, per part del Govern, d'un article de la revista "PaperS", i
- 4) el cas de la intervenció de les comunicacions telefòniques dels periodistes Ricard Poy i Toni Solanelles.

1. Cas de les contrasenyes del domini de correu electrònic "andorra.ad"

Aquest cas incideix en la llibertat de comunicació, via correu electrònic, i el dret conculcat és la privacitat de les comunicacions. La conculcació no va ser premeditada, sinó deguda a deficiències de gestió de l'empresa pública Servei de Telecomunicacions d'Andorra. Rere la denúncia d'un ciutadà formulada el 2 d'octubre de 2005, es va posar de manifest que una llista que contenia les contrasenyes teòricament secretes de 15.995 usuaris del domini de correu electrònic "andorra.ad", explotat pel Servei de Telecomunicacions d'Andorra (STA), podia ser consultada lliurement en una pàgina web. El cas va originar un gran escàndol social i poc temps després va ser destituït el director general de l'STA. Obert un expedient per part de l'Agència Andorrana de Protecció de Dades (AAPD), les conclusions d'aquest organisme estatal, fetes públiques el 7 de febrer de 2007, indiquen que la filtració de les dades a la xarxa va ser conseqüència de les insuficients mesures de seguretat adoptades per l'STA a fi de garantir la privacitat dels comptes dels seus clients, i requereix a l'STA que incoï els procediments disciplinaris que correspongui i adopti les mesures tècniques necessàries per evitar que un cas d'aquesta naturalesa es repeteixi.

2. Cas de la querella d'Enric Castellet contra Noemí Rodríguez i Gualbert Osorio

Aquest cas no és de conculcació directa de drets i llibertats, sinó una querella privada per difamació. Si s'inclou en aquest informe és per la rellevància pública del querellant (el director general de Ràdio i Televisió d'Andorra), per la reacció que va suscitar dins el sector de la comunicació, per la posició presa per la Fiscalia, i també perquè la sentència, encara no emesa en el moment de redactar aquest informe, pot ser indicativa de la posició de la Justícia respecte a l'exercici de la llibertat d'expressió.

El mes de setembre de 2004, Enric Castellet, director general de Ràdio i Televisió d'Andorra, va interposar una querella contra la periodista Noemí Rodríguez, en qualitat d'autora, i Gualbert Osorio, en qualitat de director de la cadena R7P Ràdio, per unes frases expressades per la primera en un espai radiofònic d'opinió del qual era la conductora. El 13 d'abril de 2005, la Batllia va dictar un aute de processament contra tots dos. Pocs dies després, la professió periodística emetia un manifest, que va ser signat per més de dos-cents professionals dels mitjans de comunicació, quasi la totalitat dels treballadors del sector, en el qual es considerava desmesurada la interposició de la querella, s'afirmava que la instrucció del procés constituïa un atemptat a les llibertats d'expressió i de comunicació i es demanava a la Fiscalia que s'inhibís del cas. En aprovar-se la reforma del Codi Penal el 2006, la Batllia va separar del cas Gualbert Osorio, ja que la nova norma eximeix de responsabilitat els directors dels mitjans. El 15 de gener de 2007 es va celebrar la vista de la causa, en la qual la Fiscalia es va inhibir, en no veure indicis de delictes en les frases de Noemí Rodríguez. En el moment de redactar aquest informe la Batllia encara no ha dictat sentència.

3. Cas del trasllat a la Fiscalia, per part del Govern, d'un article de la revista "PaperS"

Aquest cas és rellevant pel fet que és el mateix Govern qui posa en mans de la Justícia un article de premsa aparegut en una revista del partit de l'oposició. Més enllà de la possible desmesura d'aquest fet des del punt de vista de la llibertat d'expressió, el cas interessa altres aspectes de l'Estat de dret com són l'ús de la Fiscalia per a un afer d'aquest tipus i la judicialització de la vida política.

El 24 de gener de 2007, els serveis jurídics del Govern van traslladar a la Fiscalia l'últim número de la revista "Papers", editada pel Partit Socialdemòcrata (PS), en considerar que alguna part de l'article editorial, publicat sense signar, podia menyscabar el prestigi de l'Executiu. Es dona el cas que el contingut de l'article en qüestió coincideix en el fons amb manifestacions fetes anteriorment per parlamentaris del PS en diversos plens del Consell General. El 15 de febrer, la Policia es va presentar a la seu parlamentària del PS i va interrogar el cap del grup parlamentari, Jaume Bartumeu, sobre qui era l'autor de l'article. Aquesta actuació de la Policia apareix com a inapropiada, ja que la responsabilitat de les edicions del partit no recau en el cap del grup parlamentari, sinó en la presidenta o en el primer secretari del partit. Posteriorment, el 25 de febrer, el cap de Govern, Albert Pintat, va declarar que l'havia "molestar" que la Policia interrogués Jaume Bartumeu. En el moment de redactar aquest informe, el cas continua obert.

4. Cas de la intervenció de les comunicacions telefòniques dels periodistes Ricard Poy i Toni Solanelles

Aquest cas constitueix una gravíssima conculcació de drets per part d'òrgans de l'Estat, tant pel que fa a la condició de periodistes de les víctimes, a qui es va violar el secret professional (article 12 de la Constitució), com pel que fa a la seva condició de ciutadans, ja que es va cometre una intromissió ;iLegítima en la seva vida privada (article 14 de la Constitució). A més a més, afecta també com a víctimes terceres persones, totes aquelles que van estar en comunicació telefònica amb els periodistes durant el període controlat. Els dies 7 i 8 de febrer de 2007, el "Diari d'Andorra" va donar a conèixer que durant un període de temps la Policia havia controlat les llistes de trucades d'entrada i de sortida dels telèfons mòbils del seu subdirector i el seu cap de redacció, Ricard Poy i Toni Solanelles, respectivament. Aquest fet havia estat possible després que la Policia hagués sol·licitat les llistes a la batlle Maria Àngels Moreno i aquesta hagués donat a l'STA l'ordre de lliurar-les. El motiu era identificar els possibles informadors, dins de la Batllia o de la Fiscalia, que haurien estat fonts dels periodistes per publicar alguns articles en què es revelaven determinades informacions d'investigacions o processos en curs. El fet va causar una gran alarma social, no tan sols en el sector de la comunicació, sinó també en el si de la societat, ja que constituïa una flagrant violació de drets de dos ciutadans que, sense ser acusats i ni tan sols sospitosos d'haver comès cap delictes ni falta, van patir una intromissió il·legítima en la seva vida privada, intromissió que afectava també totes les persones incloses en les llistes intervingudes, amb l'agreujant que, en ser les víctimes dos periodistes, l'Estat violava també el secret de les fonts. A més, els dos periodistes intervinguts no van ser informats del fet per l'autoritat judicial. De manera immediata, Ricard Poy va presentar a la Batllia una demanda per vulneració de drets, a la qual es va afegir l'empresa editora del "Diari d'Andorra", demanda que no va ser acceptada per la Batllia, al·legant no ser competent en la matèria, cosa que va portar els demandants a recórrer al Tribunal Superior de Justícia. Per la seva banda, el ministre de Justícia i Interior, Josep Maria Cabanes, va donar ple suport a l'actuació de la Policia, al mateix temps que el cap de Govern, Albert Pintat, donava el seu suport al ministre. Van haver de passar sis dies perquè hi hagués una reacció de l'aparell judicial: el dia 13 de febrer, el Consell Superior de la Justícia va convocar els mitjans informatius a una roda de premsa sense preguntes en la qual es va llegir un comunicat en què s'anunciava la incoació d'un expedient informatiu a la batlle Moreno. Pocs dies més tard, el Govern va reafirmar el suport incondicional a l'actuació de la Policia i va donar el cas per tancat per part governamental. Un grup de ciutadans van redactar un manifest exigint la garantia dels drets fonamentals i demanant la depuració de responsabilitats, document que en el moment de redactar aquest informe es troba en procés de signatura en el si de la societat.

Conclusions

De les consideracions generals i dels episodis exposats més amunt es pot concloure que el respecte a les llibertats d'expressió, de comunicació i d'informació es troba formalment garantit per la norma constitucional i que aquests drets o són conculcats sistemàticament pels poders públics, però que es

veuen fortament mediatitzats per una sèrie de condicionants derivats de les peculiars relacions de poder dins la societat andorrana, l'escassa cultura democràtica de les classes dirigents, la por a represàlies de la base social i la fragilitat de les empreses periodístiques. Es pot dir que l'estat d'aquests drets reflecteix amb fidelitat el context general del país en relació amb el respecte dels drets humans. Pel que fa a l'actuació dels aparells de l'Estat, es constata un poder excessiu d'intervenció per part de la Policia i la complaença del Govern respecte a aquest poder. En aquest sentit, cal afegir que, arran de l'episodi dels controls de les trucades telefòniques, s'ha pogut saber, de fonts de l'advocacia, que el control de trucades i les escoltes telefòniques autoritzades per la Batllia a petició de la Policia no són actuacions selectives, decidides de forma col·legiada pel Tribunal de Batlles ·atès que es tracta d'una conculcació de drets que només s'hauria de practicar de forma excepcional i justificada·, sinó pràctiques generalitzades que els batlles autoritzen de forma unipersonal. Finalment, s'ha de dir que, malgrat tots els condicionants externs i les mancances pròpies del sector, els mitjans de comunicació constitueixen una punta de llança de l'obertura informativa i, en general, de la construcció de la democràcia real en l'Andorra constitucional.

(pala de l'informe: 12 de març de 2007)

A/var Valls

1.- Introducció

Una de les tasques que es va plantejar l'IDHA en el moment de la seva creació és la de fer un seguiment de l'activitat legislativa en l'aspecte de drets i llibertats així com la de l'estat de les signatures i ratificacions dels instruments internacionals de defensa dels drets humans.

Volem fer un inventari dels passos que s'han donat en aquest sentit i dels bloqueigs que subsisteixen en temes prioritaris.

2.- Activitat legislativa durant 2006

2.1 Lleis aprovades

a.- Llei 15/2006 del 27 d'octubre qualificada de modificació de la Llei qualificada de la nacionalitat

Comentari: Amb aquesta modificació s'equiparen al màxim els drets dels fills biològics i dels adoptats, tant de pare o mare andorrans nascuts a Andorra o nascuts a l'estranger si resideixen a Andorra, com de pare o mare estrangers residents a Andorra; amb la modificació de la Llei es reconeix a l'infant adoptat que es troba en una d'aquestes situacions l'atribució o l'adquisició de la nacionalitat des del moment en què és efectiva l'adopció. Finalment, amb la modificació del redactat de l'article 9 s'estableix la possibilitat d'adquirir la nacionalitat andorrana a una persona adoptada nascuda a l'estranger, filla de pare o mare andorrans nascuts també a l'estranger i no residents a Andorra. *b.- Llei 18/2006 del 14 de desembre per la qual s'estableix el dret a rebre una indemnització, per art de les persones que hagin desenvolupat hepatitis C, abans de l'any 1991, com a conseqüència d'haver rebut una transfusió sanguínia o bé per contagi en la seva activitat laboral a l'hospital Nostra Senyora de Meritxell*

(BOPA nº 6 del 17 de gener de 2007)

Comentari: A la persona o drethavents (en cas que hagi mort) tindrà dreta a rebre una indemnització de 60.0000. Per accedir a la indemnització econòmica és necessària la renúncia prèvia a l'exercici de tota mena de reclamació o accions, fins i tot si es troben en curs, per contaminació pel virus de l'hepatitis e, exercides en contra del SAAS, el seu personal o el Govern

2.2.- Lleis en tramitació

a.- Projecte de llei penitenciària (qualificada): ja ha passat el tràmit de l'informe de la Comissió Legislativa d'Interior durant el mes de novembre de 2006. Comentari: Aquesta llei ve a omplir un greu buit legal que afectava els drets de la població reclusa. Ara caldrà estar atents al desenvolupament reglamentari que s'ha de fer en el termini d'un any.

b.- Projecte de llei qualificada de modificació de la llei qualificada de modificació de la Llei qualificada d'immigració, del 14 de maig del 2002.

Admissió a tràmit: 20/12/2006

Publicació: BCG59/2006 de 22/12/2006

Termini de presentació d'esmenes: 19/03/2007

Comentari: Donat la publicació recent del projecte de llei no s'ha pogut valorar amb rigor les modificacions que suposarà en el cas que s'adopti el text del projecte. En tot cas sembla més una adequació tècnica de la llei de 2002 que una modificació que millori de forma sensible l'estatut jurídic del treballador migrant.

c.- Proposició de Llei de Seguretat Social

Encara no hi ha un text consensuat

d.- Projecte de Llei qualificada de llibertat sindical

No s'ha iniciat la tramitació parlamentària. Encara no hi ha un text oficial, solament un esborrany de l'abril de 2006 que el Ministeri de Justícia i Interior va lliurar al SAT i l'USD'A.

Aquests sindicats van respondre conjuntament en l'informe de la catedràtica de dret del treball de la Universitat de Lleida, Agnès Pardell. Fa uns mesos, el Cap de Govern es va comprometre davant el president del CES (Confederació Europea de Sindicats), Sr. Cándido Méndez a tenir el text consensuat pel 1r de maig de 2007. Comentari: La Unió Sindical d'Andorra va demanar assessorament a la Confederació Sindical Interregional (CSI Pirimed) per analitzar el projecte de llei sindical presentat pel Govern. Des de CSI, es va encarregar una anàlisi jurídica a Agnès Pardell professora de dret del treball a la Universitat de Lleida. Pardell va *destacar*, durant l'exposició de les conclusions provisionals del document que "aquest esborrany de llei no s'ajusta a la Constitució del Principat". Mentre que a la Carta Magna "es parla de drets com la negociació col·lectiva, l'adopció de mesures de conflicte -vaga- o el tancament patronal", segons Pardell "en el projecte presentat pel Govern ni tan sols ni s'esmenten". Per la catedràtica "si no es fa cap referència d'això en la llei, llavors entendríem que no es donen les garanties constitucionals perquè es pugui desenvolupar la llibertat sindical".

Respecte a la figura dels representants de les centrals de treballadors present a l'esborrany, va emprar els mateixos arguments: "Aquesta figura ha d'anar acompanyada d'unes garanties per a poder exercir el seu càrrec", com ara el reconeixement a "l'excedència forçosa amb reserva del lloc de treball". En opinió de Pardell "el Govern vol justificar que fa alguna cosa, però falta una voluntat veritable de regular el dret de llibertat sindical".

Tractats i convencions

3.1- Tractats i convencions aprovades Durant l'any 2006 el Consell General ha aprovat els següents tractats. Protocol n° 14 de la Convenció per a la salvaguarda BOPA n° 30 dels drets humans i de les llibertats fonamentals, que esmena el sistema de control de la Convenció Aprovació de la ratificació del pacte internacional relatiu BOPA nO56 als drets civils i polítics, i del protocol opcional del pacte internacional i del segon protocol opcional del P.1. destinat a abolir la pena de mort Edicte pel que es fa públic que el conveni sobre la BOPA nO79 prevenció i la repressió del crim de genocidi, fet a NY el 08 de desembre de 1948 entrarà en vigor el 21-12-06 Edicte pel que es fa públic que el conveni sobre BOPA nO79 l'eliminació de totes les formes de discriminació racial, fet a NY el 07-03-1966, entrarà en vigor el 22-10-06 Edicte pel que es fa públic que el conveni contra la BOPA n° 81 tortura i altres penes o tractaments cruels, inhumans o degradants, fet a NY el 10-12-1984, entrarà en vigor el 22-10-06 Comentari: És important la ratificació del Pacte internacional relatiu als drets polítics i civils, ja que aquest Pacte, al contrari de la Declaració Universal original és un Tractat que vincula jurídicament les nacions que el subscriuen. Un Comitè de Drets Humans format per divuit membres posseeix autoritat per a exercir d'àrbitre respecte a violacions de drets a un "estat part" que li siguin entades per un altre "estat part".

Data

09-03-06

21-06-06

02-10-06

02-10-06

25-10-06

Tractat Observacions

3.2- Tractats citats a l'informe d'Àlvaro Gil Robles pendents de signar.

AI gener de 2001 el Comissari dels drets de l'home del Consell d'Europa va fer una visita a Andorra; a la introducció del seu informe, parlant de qüestions de caràcter general, el Sr. Gil Robles senyalava que alguns instruments importants del Consell d'Europa no havien estat ratificats i en citava els següents:

a.- Codi europeu de Seguretat Social

b.- Convenció europea de la Seguretat Social

c.- Convenció europea relativa a l'estatut jurídic del treballador migrant

d.- Convenció europea sobre la participació d'estrangers a la vida pública al nivell local i

e.- Convenció europea sobre la nacionalitat

Cap d'aquests Convenis ha estat ratificat a la data d'avui. AI mateix punt del seu informe, el Sr. Gil Robles expressava que havia estat informat que el Consell General estava disposat a ratificar els Protocols 4 i 7 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals. Tampoc s'han ratificat aquests dos protocols 5 anys després de la seva visita.

4.- Conclusions

L'IDHA lamenta la lentitud d'Andorra tant en la ratificació dels instruments internacionals de defensa dels drets humans com ara el desenvolupament legislatiu del Títol 11 de la Constitució.

L'IDHA considera inacceptable que les promeses fetes al Sr. Gil Robles encara no s'hagin respectat cinc anys després de la seva visita i planteja com a objectiu mínim per als propers dos anys la ratificació pel Consell General dels Convenis senyalats com a importants pel Comissari europeu. A tal efecte seria convenient que la nova Junta visités el Síndic General i li faci part dels drets i

llibertats reconeguts al Títol 11 de la Constitució que necessiten un desenvolupament legislatiu urgent, així com el llistat de Tractats internacionals que l'Institut considera de ratificació prioritària.

NOTA: En l'annex es transcriu el resum que la oficina de tractats del Consell d'Europa fa de les Convencions i Tractats esmentats pel Sr. Gil Robles. (Traducció al català de FG)

Ferran Goya
Gener 2007

ANNEX DE DOCUMENTACIÓ

Protocol nº 4 de la Convenció per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals

(S'TE nº 046)

Obert a la signatura dels membres del Consell d'Europa, signataris de la Convenció, a Strasbourg, el 16 setembre 1963. Entrada en vigor: 2 maig 1968.

Resum del tractat

El Protocol N° 4 reconeix certs drets i llibertats que no estaven inclosos als texts anteriors (STE Nos. 005 i 009): prohibició d'empresonament per inexecució d'una obligació contractual, dret de llibertat de circulació i de triar la residència, prohibició d'expulsar un resident, prohibició d'expulsions col·lectives d'estrangers. Protocol no. 7 de la Convenció per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals

(S'TE nº 117)

Obert a la signatura dels membres del Consell d'Europa, signataris de la Convenció, a Strasbourg, el 22 de novembre 1984.

Entrada en vigor. 1er novembre 1988.

Resum. del tractat

El Protocol N° 7 reconeix certs drets i llibertats que no estaven garantits ni per la Convenció (STE N° 005) ni pels protocols anteriors (STE Nos 009, 046 i 114) :

- el dret a garanties de procediment en cas d'expulsió d'un estranger del territori d'un Estat
- el dret a una indemnització en cas d'error judicial ;
- la igualtat de drets i de responsabilitats dels esposos.

Codi europeu de seguretat social

(STE nº 048)

Obert a la signatura dels membres del Consell d'Europa, a Strasbourg, el 16 abril 1964-.

- les disposicions generals que comporten en particular la delimitació del camp d'aplicació material i personal de la Convenció així com els principis fonamentals de la igualtat de tractament et del manteniment dels drets adquirits;
- les disposicions relatives a la determinació de la legislació aplicable;

- les disposicions relatives a la totalització dels períodes requerits per l'adquisició del dret i el càlcul de les prestacions;
- les disposicions particulars a les pensions d'invalidesa, de vellesa i a la reparació dels accidents de treball i de les malalties professionals.

Convenció europea relativa a l'estatut jurídic del treballador migrant

(STE n° 093)

Oberta a la signatura dels membres del Consell d'Europa a Strasbourg, el 24 novembre 1977.

Entrada en vigor: 1er. maig 1983.

Resum del tractat

La Convenció tracta els principals aspectes de la situació jurídica dels treballadors migrats, en particular el reclutament, els exàmens mèdics i professionals, els viatges, el permís d'estada, el permís de treball, el reagrupament familiar, les condicions de treball, així com la seguretat social, l'assistència social ~ mèdica, l'expiració des contractes de treball, l'acomiadament.

Convenció sobre la participació dels estrangers a la vida pública a nivell

local

(STE n° 144)

Oberta a la signatura dels membres del Consell d'Europa" à Strasbourg, el 5 de febrer 1992.

Entrada en vigor: 1 maig 1997.

Resum del tractat

Aquesta Convenció té com a objectiu millorar la integració dels residents estrangers a la vida de les col·lectivitats locals. S'aplica a tota persona que no és súbdit de l'estat en qüestió et que resideix legalment al seu territori. La Convenció preveu que les Parts es comprometen a garantir als residents estrangers, en les mateixes condicions que als seus súbdits, els "drets clàssics" a la llibertat d'expressió, a la llibertat de reunió pacífica i à la llibertat d'associació, inclòs el dret de fundar sindicats i d'afiliar-s'hi A més, les Parts s'esforçaran per associar els residents estrangers als procediments de consulta a nivell local.

Entrada en vigor: 17 març 1968.

Resum del tractat

L'objectiu del Codi est d'estimular el desenvolupament de la seguretat social a tots els Estats membres del Consell d'Europa a la fi que puguin atènyer gradualment el nivell més alt possible. El Codi fixa una sèrie de normes que les Parts es comprometen a incloure al seu sistema de seguretat social. El Codi defineix normes i fixa els llindars mínims de protecció que les Parts han de garantir en el àmbits de les prestacions mèdiques, les indemnitzacions de malaltia, les prestacions d'atur, les prestacions de vellesa, les prestacions en cas d'accidents du treball i de malalties professionals, les

prestacions a les famílies, les prestacions de maternitat, les prestacions d'invalidesa, etc. Codi europeu de seguretat social (revisat)

(STE n° 139)

Obert a la signatura dels membres del Consell d'Europa, a Roma, el 6 novembre 1990.

Resum del tractat

El Codi europeu de seguretat social revisat completa i millora les disposicions del Codi europeu de seguretat social (STE N° 48). Les millores que aporta el nou text són taxes de cobertura més elevades, augments del nivell i la durada de les prestacions, noves prestacions, flexibilització de les condicions d'atorgament, mesures preventives incrementades i l'absència de tota discriminació basada en el sexe.

L'aplicació du Codi revisat estarà controlada per una Comissió d'experts independents.

Convenció europea de seguretat social

(STE n° 078)

Oberta a la signatura dels membres del Consell d'Europa, a Paris, el 14 desembre 1972.

Entrada en vigor: 1er març 1977.

Resum del tractat

La Convenció europea de seguretat social té per fonament els quatre principis fonamentals del dret internacional de la seguretat social: la igualtat de tractament, la unitat de la legislació aplicable, la conservació dels drets adquirits o en curs d'adquisició i el servei de les prestacions a l'estranger. Les parts següents de la Convenció són immediatament aplicables: la Convenció preveu que les parts poden comprometre's a atorgar el dret de vot i d'elegibilitat a les eleccions locals a tot resident estranger que hagi residit legalment a l'estat en qüestió durant els cinc ans anteriors a les eleccions.

Convenció europea sobre la nacionalitat

(STE n° 66)

Oberta a la signatura dels Estats membres del Consell d'Europa i dels Estats no membres que han participat a la seva elaboració, a Strasbourg, el 6 novembre 1997.

Entrada en vigor: 1er març 2000.

Resum del tractat

La Convenció defineix un conjunt de principis i regles que concerneixen tots els aspectes de la nacionalitat. El seu objectiu és el de facilitar l'adquisició de la nacionalitat i la reintegració a la nacionalitat d'origen, a limitar les possibilitats de pèrdua de la nacionalitat i a impedir la retirada arbitrària de la nacionalitat, a garantir procediments justos i equitables per a les demandes lligades a la nacionalitat així com la possibilitat de recurs, a regular la situació de les persones que estan en perill d'esdevenir apàtrides en una successió de països. Tracte també de la pluralitat de nacionalitats, de les obligacions militars en cas de pluralitat de nacionalitats i de la cooperació entre els estats parts. Aquest instrument jurídic és una síntesi de les noves idees aparegudes al dret intern i

internacional en aquest domini; és el primer instrument internacional a fer-ho. Té en compte els canvis demogràfics i democràtics (migracions i successions d'estats sobreviscudes després de 1989 en Europa central i oriental).

Alguns Estats, que han adoptat recentment lleis noves en matèria de nacionalitat, s'hi han -inspirat. Alguns grans principis subtendeixen aquest text:

- la prevenció de l'apàtrida;
- la no discriminació: per exemple, un Estat ha d'evitar tota discriminació fundada sobre el sexe, la religió, la raça, o l'origen nacional ou ètnic quan es tracta de regular qüestions de nacionalitat;
- el respecte dels drets de les persones que resideixen habitualment als TERRITORIS CONCERNITS.